

VZDĚLÁVACÍ OBLAST - JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE **VZDĚLÁVACÍ OBOR - ČESKÝ JAZYK A LITERATURA**

VYUČOVACÍ PŘEDMĚT – ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu

Čtenářská gramotnost je volitelný vyučovací předmět, který dále rozvíjí vědomosti, dovednosti a postoje žáků získané v rámci vyučovacího předmětu Český jazyk. Hlavním cílem vyučovacího předmětu Čtenářská gramotnost je rozvoj informační, čtenářské a mediální gramotnosti u žáků a jejich tvořivosti. Informační gramotnost znamená vědět, kdy a proč potřebujeme informace, kde je najdeme, jak je zhodnotíme, použijeme a jak je budeme etickým způsobem sdělovat dál. Jde o schopnost uvědomit si a formulovat své informační potřeby, orientovat se v informačních zdrojích, vyhledat informace prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, tyto informace vyhodnotit a využít při řešení konkrétní životní situace či odborného úkolu. Čtenářská gramotnost je dovednost porozumět různým druhům textů, přemýšlet a komunikovat o nich, tvořit je a používat je k dosažení vlastních cílů, k získávání nových zkušeností, k rozvoji svých vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti. Jde o celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech. Čtenářskou gramotnost tvoří řada vzájemně propojených složek – vztah ke čtení, doslovné porozumění, usuzování a hodnocení, sdílení a aplikace. Mediální gramotnost je soubor kompetencí, které zahrnují schopnost vyhledávat, analyzovat, hodnotit a dále předávat informace v nejrůznějších formátech. Mediálně gramotný člověk odolává manipulativní komunikaci a je schopen maximálně využívat dostupná média pro své vzdělávání, osobní rozvoj a uspokojení potřeb.

Hlavní cíle vyučovacího předmětu

- Budování pozitivního vztahu k četbě a psaní
- Rozvoj komunikačních a prezentačních dovedností
- Využívání čtenářských strategií k lepšímu porozumění různým druhům textů
- Rozvoj jazykové tvořivosti a dovedností, vytvářet různé druhy textů
- Hlubší porozumění médiím a jejich fungování
- Zvýšení odolnosti vůči manipulativní komunikaci v médiích i mimo ně

Časová dotace

7. ročník: 1 hodina týdně

Organizační vymezení

Výuka je z velké části realizována formou projektů, dílen čtení a psaní a dalších moderních vyučovacích metod. Odehrává se ve škole (třída, školní knihovna).

Výchovné a vzdělávací strategie

V rámci předmětu využíváme výchovné a vzdělávací strategie, které žákům umožňují

v oblasti kompetence k učení

- ✓ volit a užívat odpovídající čtenářské strategie dle vlastního záměru i typu textu
- ✓ správně vyhledávat a zatrhávat či jinak kódovat podstatné informace v textu
- ✓ porozumět informacím, včetně informací mediálních
- ✓ samostatně tvořit, hledat a experimentovat, získané výsledky kriticky posuzovat a vyvozovat z nich závěry pro využití v budoucnosti

v oblasti kompetence k řešení problémů

- ✓ využívat získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, odolat destruktivnímu tlaku případného nezdaru a vytrvale hledat řešení problému
- ✓ promýšlet a plánovat řešení problémového úkolu nebo problémové situace
- ✓ kriticky myslet, dělat uvážlivá rozhodnutí a obhájit je, přijímat zodpovědnost za svá rozhodnutí a jejich výsledky zhodnocovat

v oblasti kompetence komunikativní

- ✓ vyjadřovat se přesně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- ✓ naslouchat druhým lidem, porozumět jim a vhodně na ně reagovat, účinně se zapojovat do diskuse, obhajovat svůj názor vhodnými argumenty
- ✓ rozumět různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, symbolů a metafor, přemýšlet o nich, reagovat na ně a tvořivě je využívat k vlastnímu rozvoji a participaci na společenském dění
- ✓ využívat informační a komunikační prostředky pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- ✓ sdílet čtenářské zážitky prostřednictvím skupinové diskuze, diskuze ve dvojicích i individuálních konzultací s učitelem,
- ✓ zážitky a myšlenky reflektovat i písemně
- ✓ dodržovat pravidla slušné komunikace

v oblasti kompetence sociální a personální

- ✓ účinně spolupracovat ve skupině, participovat na vytváření pravidel práce v týmu, přispívat k diskuzi, jednat adekvátně přijaté roli
- ✓ spoluutvářet příjemnou atmosféru v týmu, ohleduplným jednáním přispívat k upevnování dobrých vztahů, vnímat zkušenosti a odlišné povahy druhých jako obohacení, v případě potřeby poskytovat pomoc nebo o ni požádat
- ✓ vytvářet si pozitivní představu o sobě samém a svých schopnostech

v oblasti kompetence občanské

- ✓ respektovat přesvědčení druhých lidí, vážit si jejich vnitřních hodnot, zkušeností a odlišnosti, vcítit se do situací ostatních lidí
- ✓ zamýšlet se nad vlastní zkušeností s daným problémem a zaujímat adekvátní postoj
- ✓ poukazovat na problémy týkající se ochrany životního prostředí

v oblasti kompetence pracovní

- ✓ přistupovat k výsledkům činnosti z hlediska kvality, kulturních a společenských hodnot a umělecké seberealizace
- ✓ orientovat se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění projektového záměru
- ✓ zamýšlet se nad budoucími profesními plány
- ✓ zažívat modelové situace z rozličných profesních oblastí
- ✓ prezentovat výsledky své práce

VZDĚLÁVACÍ OBLAST – JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Čtenářská gramotnost – 7. ročník

Výuka probíhá formou projektu „Čtení a psaní pomáhá“, který se zaměřuje na praktické využití různých druhů textů (jejich tvorbu a analýzu). Žáci sami zkoumají, s čím vším jim může pomoci vyšší míra čtenářské gramotnosti. Pomáhá jim např. rychleji najít důležité informace, efektivněji se učit, lépe porozumět obsahu sdělení, přijít s nečekanými nápady, získat nové zkušenosti, více si užít četbu. Žáci spravují nástěnku školní knihovny a publikují recenze přečtených knih.

Očekávané výstupy žáka ZŠ Kácov	Učivo	Poznámky
<p>Pomáháme školní knihovně a ona pomáhá nám (projekt zaměřený na informační gramotnost)</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientuje se ve školní i městské knihovně a najde v ní publikaci podle zadaných kritérií (např. název, autor, žánr apod.) - podílí se na propagaci knihovny ve škole a píše recenze knih, které přečetl, pro školní web - vytvoří seznam publikací, které v knihovně chybí, a navrhne, jak by se mohly doplnit - navrhne další možnosti využití knihovny a pokusí se je uskutečnit <p>půjčí si v knihovně a přinesou Čtení a psaní pomáhá mně i ostatním (projekt zaměřený na čtenářskou gramotnost)</p> <ul style="list-style-type: none"> - při čtení textů používá vhodné čtenářské strategie: <ul style="list-style-type: none"> - rozpozná, kdy přestává rozumět čtenému textu a navrhne, jak situaci vyřešit - klade si otázky k textu - propojí text se svými předchozími znalostmi a zkušenostmi - usuzuje na pravděpodobné téma textu a žánr na základě obalu knihy - předvídá, jak bude text pokračovat - rozliší podstatné informace od 	<p>Knihy a knihovny</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientace v knize (autor, název, obsah, texty na přebalu) - uspořádání knih a dalších publikací v knihovně (oddělení knihovny, katalogy) <p>Zdroje informací</p> <ul style="list-style-type: none"> - lidé, texty, média, knihy, internet <p>Druhy textů</p> <ul style="list-style-type: none"> - souvislé (beletrie, populárně-naučné, literatura faktu, návody) i nesouvislé (informace na výrobcích, reklamy, mapy, tabulky, grafy, formuláře, obrázky, infografika, jízdní řády) - rozsáhlé (knihy) i krátké (články, úryvky z knih) - tištěné (letáčky, plakáty apod.) i elektronické (internet, e-mail, chat, sociální sítě) - psané (dopisy, SMS) i mluvené (běžná komunikace, rozhlasové, televizní) - literární i neliterární <p>Struktura textů</p> <ul style="list-style-type: none"> - název, autor, poznámka pod čarou, vysvětlivky, obsah, rejstřík, předmluva, doslov apod. - internetová adresa, fulltextové vyhledávání, hypertextové odkazy, menu, štitky apod. 	<p>Projekt „Čtení a psaní pomáhá“ se prolíná výukou po celý rok. Skládá se ze dvou částí –</p> <p>Pomáháme školní knihovně a ona pomáhá nám a Čtení a psaní pomáhá mně i ostatním</p>

<p>nepodstatných</p> <ul style="list-style-type: none"> - sděluje, jaké v něm čtený text vyvolává představy - usoudí, jaký je skrytý význam textu - shrne základní informace a myšlenky textu - popíše, jak se v průběhu četby měnilo jeho uvažování o smyslu textu - vysvětlí, proč a jak daná čtenářská strategie přispívá k porozumění textu - zlepšuje se ve svých čtenářských dovednostech - při diskusi o textech používá základní literární a odborné pojmy - vede si různorodé záznamy o četbě - zapojuje se do celostátních projektů na podporu čtenářství 	<p>Čtení</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiché čtení, čtení pro literární zážitek, čtení za účelem získání informací k vyřešení určité problémové situace - knih dle vlastního výběru, vybraných ve spolupráci s ostatními, zvolených učitelem <p>Záznamy o četbě</p> <ul style="list-style-type: none"> - podvojný deník, myšlenková mapa, lepicí papírky, poznámky, výpisky, grafické organizátory... <p>Čtenářské strategie</p> <ul style="list-style-type: none"> - sledování porozumění a zjednání nápravy, kladení otázek, vytváření představ, propojování (text a já, text a text, text a svět), usuzování, předvídání, určování důležitých informací a myšlenek, shrnování, syntéza <p>Základní literární a odborné pojmy</p>	
<p>Dílna psaní</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjí své vyjadřovací schopnosti - zkouší psát různé druhy textů a zlepšovat se v jejich tvorbě - text si po sobě vždy alespoň jednou přečte a opraví v něm chyby a stylistické nedostatky - prezentuje své texty na veřejnosti různými formami 	<p>Hry s jazykem</p> <p>Různé druhy textů</p> <ul style="list-style-type: none"> - souvislé i nesouvislé, krátké i rozsáhlé, tištěné i elektronické, psané i mluvené, literární i neliterární, kolektivní i individuální <p>Pravidla pravopisu a typografická pravidla</p> <p>Přednes</p>	<p>„Dílna psaní“ se prolíná výukou po celý rok.</p>